

KOBİ'LERİN SORUNLARI VE AKSARAY İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Famîl ŞAMİLOĞLU*

Yavuz DEMİREL**

Özet

Küreselleşme sürecinin yaşandığı günümüzde, küçük ve orta ölçekli işletmelerin önemi giderek artmaktadır. Çünkü KOBİ'ler ülke ekonomisinin en dinamik kuruluşlarıdır. Ekonomik gelişmenin ve sürdürülebilir kalkınmanın temel taşlarıdır. Ülkenin her yerine dağılmış olduklarından, milli gelirin dengeli bir şekilde yayılmasında etkin rol oynarlar. İstihdamın kaynağı olan KOBİ'ler imalat sanayinin %98'ini kapsamaktadır. Bu nedenle KOBİ'lerin gelişim ve değişimini engelleyen sorunların bir an önce tespit edilmesi ve çözüm önerileri getirilmesi için çalışmalar başlatılmalıdır. Çalışmada Aksaray ilinde faaliyet gösteren 50 değişik KOBİ üzerinde araştırma yaparak sorunlar tespit edilmeye ve bu sorunların çözümüne ilişkin öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelime : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ)

Finans

Yönetim

Pazarlama

Abstract

As globalization occurs in today's world, small-medium-size firms' importance is raising, because they are the most dynamic institutions. They are the mile stone of economic growth and sustained development. Since they are every where in country, they play crucial role to distribution of income. These firms which is a source of employment are 98% of the manufacturing sector. Because of their importance, a work has to be done to investigate their problems. In this study, 50 different firms in Aksaray are investigated and their problems are tried to be investigated and we suggest some solutions to their problems.

Key Words : Small-Medium-Size Firms

Finance

Management

Marketing

*Yrd.Doç.Dr.N.Ü.Aksaray İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

** Araş.Gör. N.Ü.Aksaray İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

1.KOBİ'LERİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

KOBİ, küçük ve orta ölçekli işletmelerin genel adıdır.Türkiye'de KOBİ'lerin tanımı yapılırken genel olarak istihdam edilen işçi sayısı baz alınmaktadır. Devlet Planlama Teşkilatı'na göre:1-50 arasında işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli, 50-150 arasında işçi çalıştıran işletmeler ara ölçekli ve 150 ve üzerinde işçi çalıştıran işletmeler de büyük ölçekli işletme olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde faaliyet alanları çok çeşitli olan bu işletmeler, ekonomik yapının vazgeçilmez unsurları olarak görülmektedirler.

Türkiye'de KOBİ'ler toplam işletme sayısının %98'ini, toplam istihdamın %53'nü oluştururken, toplam katma değerini %60'ını ve toplam ihracatın %60'ını gerçekleştirmektedirler.

KOBİ'ler değişen pazar şartlarına uyum,büyük işletmelerin tamamlayıcısı olma, eğitim, bireysel tasarrufların teşviki, teknolojik yeniliklere uygunluk, rekabeti artırma, bölgelerarası ekonomik dengesizliklerin giderilmesine katkı sağlama, tüketici ihtiyaçlarını karşılamada esnek bir yapıya sahip olma gibi önemli üstünlükleri bulunmaktadır.

Ayrıca 1960'lı yıllardan sonra üretimde esnekliğin önemi artmış ve böylece özelliği olan KOBİ'lerin önemi artmıştır. OECD'nin bir araştırmasına göre, KOBİ'ler aynı parayla büyük işletmelere göre 20 kat daha fazla yenilik yapabilmektedirler.

2.KOBİ'LERİN SORUNLARI

Sürekli gelişen ve değişen dünyada kaçınılmaz hale gelen değişimin tüm kurumları etkilediği gibi KOBİ'leri de etkilemektedir. KOBİ'lerin faaliyet alanlarına ve buldukları bölgelere ve çeşitli yapısal sorunlarının olması bu işletmelerin gelişimini önemli ölçüde engellemektedir. KOBİ'lerin genel olarak sorunlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Hammadde temin sorunu
- Pazarlama sorunu
- İhracat sorunu
- Finansman sorunu

- Kredi teminatı sorunu
- Vasıflı eleman sorunu
- Bürokrasi sorunu
- Pahalı enerji sorunu
- Vergi/Sigorta sorunu

Hammadde Sorunu: KOBİ'lerin kaynaklarının kıt olması ve sermaye piyasalarından yeterince faydalanmamaları ve büyük işletmeler ile bağlantı kuramamaları nedeniyle onların ihtiyaç duyduğu hammaddeleri tedarik etmelerini zorlaştırmaktadır. Büyük işletmeler genellikle büyük kitleler halinde sipariş veren işletmelerin hammadde ihtiyaçlarını öncelikle karşılama yoluna gitmektedirler. Bu nedenle KOBİ'lerin ihtiyaçları olan hammaddeleri satın almada önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Pazarlama Sorunu: Pazarlama, üretim süreci sonunda elde edilen mal ve hizmetin üreticiden tüketiciye ulaşımını sağlayan faaliyetler bütünüdür. Pazarlama fonksiyonu işletmelerin genel fonksiyonları arasındadır. Bu fonksiyon hedef tüketicinin istek ve ihtiyaçlarının üretim öncesi belirleyerek, üretimin bu doğrultuda gerçekleştirmesini esas almaktadır. Ancak KOBİ'lerin organizasyon yapıları geleneksel yönetim anlayışıyla belirlendiği için ayrıca bir pazarlama fonksiyonuna ihtiyaç duymamaktadırlar. Geleneksel usullere göre pazarlama faaliyetlerini sürdüren işletme sahibi, aynı zamanda iyi bir pazarlamacı olarak kabul edilir. Oysaki günümüzde hedef tüketicinin istek ve ihtiyaçlarının sürekli değişmesi, sürekli yeni pazar fırsatlarını ortaya çıkarmaktadır. Günümüzde çağdaş pazarlama anlayışında "müşteri odaklı" olma ilkesi esas alınmaktadır. Her şey müşteri için görüşüyle hareket ederek rekabet stratejileri geliştirmek ve uygulamak kaçınılmaz hale gelmişken, KOBİ'lerin bu alanda önemli sorunlarının olduğu görülmektedir.

İhracat Sorunu: Gelişmiş ülkelerde KOBİ'lerin ihracatta önemli bir paya sahip oldukları görülmektedir. Özellikle AB ülkelerinin KOBİ'leri ihracata yönelik faaliyetlerinin geliştirilmesi için sürekli destek vermektedirler. Türkiye'de KOBİ'lerin ihracattaki payı %8 iken, bu rakam ABD'de %32, Almanya'da %31, Hindistan'da %40'dır. Türkiye'de Gümrük Birliği ile gelen yeniliklere bağlı olarak AB ile olan ilişkilerde önemli mesafe alınmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda KOBİ'lerin yapılarının yeniden gözden geçirilmesi ve AB standartlarına uygun yapıya kavuşturulması için gerekli hukuki düzenlemeler yapmak kaçınılmaz hale gelmiştir.

Finans ve Kredi Sorunu:Türkiye’de KOBİ’lerin en önemli sorunlarından birisi de, faaliyetlerini yerine getirebilmeleri için kıt kaynak olan finans sorunudur. KOBİ’ler genellikle küçük sermaye sahipleri tarafından kuruldukları için kısa sürede kaynağa ihtiyaç duyarlar. Teknolojik yenilikleri transfer edebilmeleri için yine finansman kaynağına ihtiyaçları vardır. Özellikle bankalar KOBİ’leri yetersiz buldukları için kredi vermede güçlük çıkarmaktadırlar ve hatta kredi vermemektedirler. Bu durum başlangıçta yetersiz sermaye ile kurulan KOBİ’leri çok çeşitli finansman sorunlarıyla karşı karşıya getirmektedir.

Vasıflı Eleman Sorunu:KOBİ’lerin yapıları incelendiğinde nicel açıdan yeterli; ancak nitelik açısından yetersiz olan iş gücü ortaya çıkmaktadır. Ancak KOBİ’lerin faaliyetlerinin çok çeşitli olması nedeniyle kalifiye işgücü ihtiyaçları artmaktadır. İşletme sahibinin aynı zamanda yönetici durumda olması personel politikalarının bu kişi tarafından belirlendiğini göstermektedir. Günümüzde etkin yönetici kavramı geçerlidir. Buna göre yönetici çevrede meydana gelen her türlü gelişme ve değişimleri sürekli inceleyerek rasyonel kararlar alması gerekir. KOBİ’lerde yöneticiler genelde yeterli eğitime sahip olmadıkları için kararlarını verirken geleneksel yöntemlere başvurumaktadırlar.

Kalite Sorunu: Kalite üretilen mal ve hizmetlerin tüketicilerin isteklerini, ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesidir. Eğer söz konusu mal ve hizmet, hedef tüketicinin istek ve ihtiyaçlarını istenilen yerde, istenilen uygun fiyattan, en kısa zamanda karşılıyorsa kaliteli olarak kabul edilir. Ancak KOBİ’lerin AR-GE faaliyetlerine yeterince önem vermemeleri, tüketicici tercihlerini önceden belirleyemedikleri için istenilen kaliteyi yakalayamamaktadırlar.

Bürokrasi Sorunu: Bürokrasi, yatırım kararlarını geciktiren, teşvik imkânlarından yararlanmayı engelleyen önemli bir problem ortaya çıkarmaktadır. Özellikle KOBİ’lerin kurulması ve gelişmesi ile ilgili gereksiz idari, mali ve hukuki engeller, bu işletmeleri olumsuz yönde etkilemektedir.

Vergi Sigorta Enerji Sorunu:Vergi KOBİ’lerin kalkınmasında ve gelişmesine önemli etki eder. Özellikle KOBİ’lerin dışa açılmasında ve kuruluş dönemlerinde vergiden muaf tutulması veya vergi oranlarının düşük tutulması onlara finansman yönünden önemli katkı sağlar. Organize sanayi bölgelerinde bulunanlardan enerji, emlak vergisi muafiyeti ile çeşitli vergi ve resmi harçtan muaf tutulması, KOBİ’lere mali yönden sağlanan en önemli katkıdır.

3.İLİN COĞRAFİ KONUMU

Aksaray, İç Anadolu’nun Orta Kızılırmak Bölümü’nde ve Tuz Gölü’nün güneyinde yer alan çok eski bir geçmişi ile tarihi İpek Yolu üzerinde bulunmaktadır. Bu özelliğiyle sosyo ekonomik ve kültürel açıdan gelişmeye çok elverişli, önemli bir şehir konumundadır. Özellikle ilin son yıllarda önemli gelişmeler kaydeden Konya-Kayseri illeri ile sınır olması ve bu kentleri model alması sayesinde Aksaray önemli bir ekonomik kalkınma çabası içerisine girmiştir.

4.İLİN EKONOMİK DURUMU

İl ekonomisine genel olarak bakıldığında, ilin ana ticaret yollarının üzerinde olması, ekonomik gelişme ve kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Başka bir deyişle bir ilin ekonomik gelişme ve kalkınmasında o ilin bulunduğu coğrafi konum büyük önem taşımaktadır. Bu yönüyle Aksaray ekonomik ve sosyal yönden gelişmiş Ankara, Konya ve Kayseri gibi büyük şehirlere komşu olması ve E-90 yolu üzerinde bulunması nedeniyle coğrafi konumu büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ekonomik yapı incelendiğinde Aksaray ekonomisinde küçük ve orta ölçekli işletmelerin yoğunluğu dikkati çekmektedir. KOBİ olarak isimlendirilen işletmeler ilin ekonomisine dinamizm kazandıran egemen kuruluşlar olarak kendilerini hissettirmektedirler.

Aksaray, 1998 yılında kalkınmada 1.derecede öncelikli iller arasına alınmıştır. Bu nedenle ildeki işletmeler teşvik avantajlarından önemli ölçüde yararlanmaktadır. Aksaray ili nüfus yapısı incelendiğinde 15-64 yaş arası 150 bin kişi olduğu tahmin edilen faal nüfusun %6’sı sanayi sektöründe, %69’u tarım, %25’i hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

İl’de Organize Sanayi Bölgesi altyapı çalışmaları ile diğer altyapı çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmaların tamamlanmasıyla sanayi sektöründe ciddi bir gelişmenin yaşanacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca ilde her geçen yıl Yüksek Öğretim birimleri ve öğrenci sayısında önemli gelişmeler kaydedilmesi, ilin ekonomik ve sosyal kalkınmasının çok hızlı bir şekilde gerçekleşeceğini düşündürmektedir.

Yıl	Sanayi	Tarım	Hizmetler
1998	6	69	25
1999	6	69	25
2000	6	69	25

5.AKSARAY'DAKİ KOBİ'LERİN SORUNLARINI BELİRLEMeye İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

5.1.Araştırmanın Amacı

Aksaray İlinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin genel sorunlarını tespit ederek çözüm önerileri getirmektir.

5.2.Araştırmanın Yöntemi ve Kapsamı

Araştırmada ülkemiz ekonomisinde %98'lik paya sahip olan KOBİ'lerden, Aksaray'da faaliyet gösteren 50 KOBİ araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmada verileri objektif olarak toplayıp, yorumlayabilmek için anket yöntemi uygulanmıştır. Hazırlanan anket formları, araştırma kapsamına giren KOBİ'lerin sahip veya yöneticileri ile bizzat görüşülerek yapılmıştır. Gerek sosyal nitelikli, gerekse diğer toplumsal nitelikli araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmanın bir takım sınırlılıkları vardır. Bu sebepten dolayı varacağımız sonuçlar ve bunlara dayanılarak yapılacak yorumların ihtiyatla kullanılması gerekmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

5.3.Araştırmanın Sınırlılıkları

1-Sektör ayrımına gidilmediği için her sektörün kendine özgü ögütsel kültürü vardır. Bu kültürel farklılıklar nedeniyle anket sorularına verilen cevapların ihtiyatla yorumlanması gerekmektedir.

2-Ankete dahil edilen KOBİ yöneticilerinin genel olarak eğitim düzeyleri farklılık gösterdiği için sorulara verilen cevaplar tartışma konusu yapılabilir.

5.4.Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

5.4.1.KOBİ'lerin Finansman Sorunu

Tablo 5.1.KOBİ'lerin Finansman Sorunu Yaşayıp Yaşamadıklarının Dağılımı.

Kriterler finansman sorunu yaşayıp yaşamadıkları	İşletme Sayısı	%
Evet	29	58
Hayır	21	42
TOPLAM	50	100

Tablo 5.1'de ankete katılan KOBİ'lerin finansman sorunu yaşayıp yaşamadıklarını ortaya koymaktadır. Buna göre araştırma kapsamına alınan KOBİ'lerin %58'i finansman sorunu yaşadıkları halde, %42'si ise finansman sıkıntısı çekmemektedirler. Bu durum KOBİ'lerin faaliyetlerini verimli ve etkin bir şekilde sürdürebilmelerine engel oluşturmaktadır.

5.4.2.KOBİ'lerin Kredi Kullanımı

Tablo 5.2 KOBİ'lerin Kredi Kullanma Tercihlerinin Dağılımı

KOBİ'lerin kredi tercihi	İşletme sayısı	%
Evet	27	54
Hayır	23	46
TOPLAM	50	100

Tablo 5.2'de araştırma kapsamına dahil edilen KOBİ'lerin faaliyetlerini yerine getirmede çeşitli kuruluşlardan kredi kullanıp kullanmadıklarını göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre KOBİ'lerin %54'ü kredi kullanırken, %46'sı ise kullanmamaktadır. Bu verilere göre mümkündür.

5.4.3.KOBİ'lerin Kredi Aldıkları Kurumlar

Tablo 5.3.KOBİ'ler Hangi Kurumlardan Kredi Sağlıyor Dağılımı

Kredi Kurumları	İşletme Sayısı	%
Bankalar	27	54
Özel finans kurumları	--	--
Yurtdışı finans kaynakları	--	--
Hiçbir kurum	23	46
TOPLAM	50	100

Tablo 5.3'de araştırma kapsamına alınan KOBİ'lerin kredi kullanma ihtiyaçlarını karşılayan kurumların dağılımı verilmiştir. Buna göre; KOBİ'lerin %54'ü kredi taleplerini bankalardan karşıladıkları görülmektedir. Ancak %46'sının kredi için herhangi bir kurumdan kredi talebinde bulunmadıkları görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde KOBİ'lerin finansman sorunlarının çözümünde çeşitli kurum ve kuruluşlar destek sağladıkları halde ülkemizde KOBİ'lerin yeterince gelişme ve değişimleri takip etmediklerinden tek kredi veren kuruluş olarak bankaları gördüklerini söylemek mümkündür.

5.4.4.Kredi Kullanımında KOBİ'lerin Karşılaştıkları Sorunlar

Tablo 5.4.Kredi Kullanımında KOBİ'lerin Karşılaştıkları En Belirgin Sorunların Dağılımı

Karşılaşılan Kredi Sorunları	İşletme Sayısı	%
Faizlerin yüksek oranları	18	36
Vadelerin kısa olması	--	--
Teminat gösterememe	2	4
Geri ödeme güçlüğü	9	18
TOPLAM	29	58

Tablo 5.4'de kredi kullanan KOBİ'lerin en sık karşılaştıkları kredi sorunlarının dağılımı verilmiştir. Buna göre KOBİ'lerin %36'sının faizlerin yüksek olması, %18'inin geri ödeme ve %4'ünün de teminat gösterememe sorunlarıyla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. KOBİ'lerin genelde küçük sermaye sahipleri tarafından kurulması bu işletmelerin kısa sürede kaynağa ihtiyaç duymalarına yol açmaktadır. Bu nedenle KOBİ'lerin finansman yönünden desteklenmesinde düşük faiz, uzun vade, teminat gösterememe fırsatlarının tanınması bu işletmelerin gelişmesi açısından kaçınılmaz hale gelmiştir.

5.4.5.KOBİ'lere Devlet ve Yerel Yönetimin Desteği

Tablo 5.5 KOBİ'lere Devlet ve Yerel Yönetimin Desteğinin Olup Olmadığı

Devlet veya Yerel Yönetimin Desteği Var mı?	İşletme Sayısı	%
Evet	7	14
Hayır	43	86
TOPLAM	50	100

Tablo 5.5 incelendiğinde Aksaray ilinde araştırma kapsamına alınan KOBİ'lere devlet veya yerel yönetimlerin desteğinin olup olmadığının dağılımı verilmiştir. Buna göre ankete katılan KOBİ'lerden %86'sı devlet veya yerel yönetimden herhangi bir destek görmezken, %14'ü çeşitli destekler gördüklerini ileri sürmektedirler.

5.4.6.KOBİ'lerde Yöneticilerin Eğitim Düzeyi

Tablo 5.6 KOBİ Yöneticilerinin Eğitim Düzeylerinin Dağılımı

Eğitim Düzeyi	İşletme Sayısı	%
İlkokul	19	38
Ortaöğretim	26	52
Üniversite	5	10
TOPLAM	50	100

Tablo 5.6'da KOBİ'lerin üst düzey yöneticilerinin eğitim düzeylerini göstermektedir. Buna göre; araştırma kapsamına alınan KOBİ'lerin yöneticilerinin %38'i ilkokul, %52'si ortaöğretim, %10'u da üniversite mezunudur. Bu tablo gösteriyor ki KOBİ'lerin üst düzey yöneticilerinin eğitim oranının oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bu da KOBİ'lerin geleneksel usullerle yönetildiğine bir işaret olabilmektedir.

5.4.7.KOBİ'lerin Kalifiye Eleman Sorunu

Tablo 5.7 KOBİ'lerin Kalifiye Eleman Sıkıntısı Çekip Çekmediğini Gösteren Dağılım

Kalifiye eleman sıkıntısı çekiyou musunuz?	İşletme Sayısı	%
Evet	23	46
Hayır	27	54
TOPLAM	50	100

Tablo 5.7'de araştırma kapsamına alınan KOBİ'lerin %46'sı kalifiye eleman sıkıntısı çekerken, %54'ü ise kalifiye eleman sıkıntısı çekmediklerini ifade etmektedirler. KOBİ'lerin kalifiye eleman ihtiyacını karşılayabilmeleri için yükseköğretim kurumlarıyla daha sıkı ilişki kurmaları büyük önem taşımaktadır. Aksaray'da üniversite sanayi işbirliğinin giderek önem kazanmasıyla bu sorunun orta vadede çözümlenebileceğini söylemek mümkündür.

5.4.8.KOBİ'lerde Çağdaş Yönetim Yaklaşımlarının Uygulanması

Tablo 5.8 Çağdaş Yönetim Tekniklerinin Uygulanıp Uygulanmadığını Gösteren Dağılım

Çağdaş yönetim tekniklerini uyguluyor musunuz?	İşletme Sayısı	%
Evet	23	46
Hayır	27	54
TOPLAM	50	100

Tablo 5.8'de ankete katılan KOBİ'lerden %46'sı çağdaş yönetim tekniklerini uyguladıklarını, %54 ise tekniklerden yararlanmadıklarını söylemektedirler.

5.4.9.KOBİ'lerin Uyguladıkları Modern Yönetim Teknikleri

Tablo 5.9 KOBİ'lerde Uygulanan Yönetim Tekniklerinin Dağılımı

Yönetim teknikleri	İşletme Sayısı	%
Toplam Kalite Yönetimi	1	2
Benchmarking	--	--
Değişim Muh.	--	--
Yalın Organizasyon	7	14
Geleneksel Yönetim	42	84
TOPLAM	50	100

Tablo 5.9'da araştırma kapsamına alınan KOBİ'lerin hangi yönetim tekniğini uyguladıklarını göstermektedir. Buna göre ankete katılan KOBİ'lerden %2'sinin Toplam Kalite Yönetimini, %14'ünün Yalın Organizasyonu, %84'ünün de Geleneksel Yönetim Tekniğini uyguladıkları görülmektedir. Ankette KOBİ'lerin değişime kapalı oldukları, sürekli aynı usulle iş yapmaya devam ettikleri görüşü ortaya çıkmaktadır. Bir önceki soruya verilen cevaplarla bu sonuçlar çelişmektedir.

5.4.10.KOBİ'lerin Ürettikleri Mamullerin Talep Düzeyi

Tablo 5.10 KOBİ Mamullerinde Talep Seviyesi

Talep kriteri	İşletme sayısı	%
Beklenenin üzerinde	20	40
Beklenenden az	6	12
Normal	24	48
TOPLAM	50	100

Tablo 5.10'da KOBİ'lerin ürettiği mamullere hedef tüketicinin talep seviyesini göstermektedir. Buna göre KOBİ'lerin %40'ında beklenen talep düzeyi, beklenenin üzerinde, %12'sinde beklenenden az iken, %48 normal olarak belirtilmektedir. Bu sonuçlara göre KOBİ'lerin talep araştırma yöntemlerinden faydalanmadıklarını söylemek mümkündür. Çünkü ya eksik kapasite ya da talebi karşılamayacak şekilde üretim mevcuttur.

5.4.11.KOBİ'lerin Pazarlamada Tutundurma Stratejileri

Tablo 5.11.KOBİ'lerin Pazarlamada Uyguladıkları Tutundurma Stratejileri

Tutundurma stratejileri	İşletme Sayısı	%
Reklam	29	58
Kişisel satış	15	30
Promosyon	3	6
Servis Hizmet vs. Garanti	3	6
TOPLAM	50	100

Tablo 5.11'de araştırma kapsamına alınan KOBİ'lerin tutundurma stratejilerinin dağılımı verilmiştir. Buna göre KOBİ'lerin %58 tutundurmada reklamı, %30'u kişisel satış, %6'sı promosyon, %6'sı da servis hizmetleri, garanti vs. stratejilerini uygulamaktadırlar.

5.4.12.KOBİ'lerin Tüketicie Ulaşmadaki Dağıtım Kanalları

Tablo 5.12 KOBİ'lerin Tüketicie Ulaşma Yolları

Dağıtım Kanalları	İşletme Sayısı	%
Aracı kurumlar	9	18
Bayilik	6	12
Doğrudan satış	35	70
TOPLAM	50	100

Tablo 5.12 incelendiğinde KOBİ'lerin ürettikleri ürünleri tüketicie ulaştırmada %18'i aracı kurumlar aracılığıyla, %12 bayiler, %70'de doğrudan satış kanalını kullanmaktadırlar.

5.4.13.KOBİ'ler Hammadde İhtiyacını Nereden Karşılıyorlar

Tablo 5.13.KOBİ'lerin Hammadde İhtiyacını Nereden Karşıladıklarının Dağılımı

Kriterler	İşletme Sayısı	%
Aksaray sınırları içerisinde	15	30
Diğer illerden	17	34
Aksaray ve diğer iller	18	36
TOPLAM	50	100

Tablo 5.13 incelendiğinde Aksaray ilinde faaliyet gösteren ve araştırma kapsamına giren KOBİ'lerin hammadde ihtiyaçlarını nereden karşıladığını göstermektedir. Buna göre KOBİ'lerin %30'u hammadde ihtiyacını Aksaray sınırları içerisinde karşılar, %34'ü diğer illerden, %36'sı da hem Aksaray hem de diğer illerden karşılamaktadırlar. KOBİ'lerin sorunlarından biri de hammadde tedarik sorunudur. Yapılan araştırmada bu sorun açıkça ortaya konulmuştur.

5.4.14.KOBİ'lerin Uluslararası Faaliyetleri

Tablo 5.14 KOBİ'lerin Uluslararası Faaliyetleri

Uluslararası faaliyet durumu	İşletme Sayısı	%
Uluslararası ticaret ilişkimiz yok	30	60
İhracat	--	--
İthalat	8	10
İleride dışa açılmayı düşünüyoruz	12	30
TOPLAM	50	100

Tablo 5.14'de araştırma kapsamına giren KOBİ'lerden %60'ı uluslararası ticaretle faaliyette bulunmazken %10'u ithalat yaparken, %30'u da ileride dışa açılmayı ve uluslararası faaliyetlere başlamayı belirtmektedirler.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Türkiye'de bugün mevcut olan işletmelerin yaklaşık %98'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır. İstihdamda %60 civarında katkı payı olan, ancak dağıtılan kredilerden yüzde 3-4'lük bir dilimden faydalandırılmaktadır. Tüm ülkelerde KOBİ'lerin toplam işletmeler içerisindeki payı %90'ın üzerindedir. Teknolojik yeniliklerin önemli bir kaynağı ve büyük işletmelerin çekirdekleri olan küçük ve orta ölçekli işletmeler, pek çok ülke ekonomisi için hayati bir öneme sahiptir. Büyük ölçekli işletmelerin her türlü hammadde ve makine-teçhizat parçasını kendilerinin üretmesi ekonomik olmayabilir. Bu nedenle, bir çok ara malı, yan sanayi olarak çalışan KOBİ'lerden sağlanır. Böylece, küçük ve orta ölçekli işletmelerle büyük işletmeler arasında, vazgeçilmez bir iş bölümü gerçekleşmiş olur.

Yapılan araştırmada Aksaray'da faaliyet gösteren KOBİ'lerin çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. KOBİ'lerin en büyük sorunlarının başında finansman sorunu gelmektedir. Bankalar KOBİ'lere düşük faizli ve uzun vadeli kredi vermek yoluna

gitmemektedirler, bankaların kredi verirken ipotek istemeleri kredi ihtiyacı olan KOBİ'lerin taleplerinden vazgeçmelerine neden olmaktadır. Ayrıca KOBİ'ler devlet teşviklerinden de yararlanamamaktadırlar. KOBİ'lerin devlet teşviklerinden yararlanamamasının bir nedeni de teşvik verilen alanlara yatırım yapmamalarıdır. Bunun için KOBİ'lerin devletin öngördüğü teşvik avantajlarından yararlanmak için uygun yatırım alanlarını düşünmeleri gerekir.

KOBİ'lerin karşı karşıya kaldıkları en önemli sorunlarından birisi de uygulanan vergi oranlarının yüksek olmasıdır. Kıt sermayeyle kurulan KOBİ'lerin kuruluşlarının ilk yıllarında devletin vergiden muaf ve düşük oranlı vergi politikası izlemesi gerekir.

Araştırmada dikkati çeken en önemli sorunlardan bir diğeri de yönetim sorunudur. Sorulan sorularda çağdaş yönetim tekniklerinden faydalanyor musunuz? sorusuna %46 evet cevabı verilirken, bir sonraki soruya verdikleri cevapta büyük bir çoğunluğunun geleneksel yönetim yaklaşımını uyguladıklarını ifade etmektedirler. Bu durum KOBİ yöneticilerinin büyük bir bölümünün çağdaş ve geleneksel yönetim anlayışı arasındaki farklılığı kavrayamadıkları düşünülmektedir. Bunun nedeni ise yöneticilerin eğitim durumlarının düşük olmasıdır. Kaliteli mal ve hizmet üretmek için, yeterince bilgi, deneyim, tasarım yeteneğine sahip olunması gerekir. KOBİ'lerin dışa açılmalarında, bürokrasiyi ortadan kaldırmak ve ihracatı geliştirici politikalar üreterek KOBİ'ler arasında işbirliği ve ortaklaşmayı teşvik ederek yeni pazar fırsatları yakalamayı sağlamak gerekir. Bu sorunların çözümüne ilişkin aşağıdaki önerileri sunmak mümkündür.

- KOBİ'leri Gümrük Birliği, AB ile entegrasyona hazır duruma getirmek için gerekli önlemlerin bir an önce alınması,
- Sermaye piyasası kaynaklarını çeşitlendirmek ve KOBİ'lerin bu kaynaklardan faydalanmalarını sağlamak,
- KOBİ'ler arası işbirliği ve ortaklığın yaygınlaşmasının sağlanması,
- KOBİ'leri idari ve yapısal açıdan sürekli değişime açık olmalarını sağlayarak rekabete hazırlamak,
- Ürettikleri mal ve hizmetlerde uluslararası standartları yakalayabilmeleri için çalışmalar yapmak,
- KOBİ'lere uluslararası ticaretle engel olan hususların ortadan kaldırılması,
- KOBİ'lerin rekabet gücünü arttırmak AR-GE iletişim konularında yardımcı olmak.
- KOBİ'lerin üniversiteyle işbirliğinin sağlanması,

- KOBİ'leri stratejik yatırım alanlarına kaydırmak için uzman kişilerden faydalanmalarının ve bilgilendirilmelerinin sağlanması,
- Üretim süreçlerinin iyileştirilmesi, mamul tasarımı ve teknolojik yenilikte sürekli iyileştirme yöntemini uygulamaları,
- Geleneksel yönetimin terk edilerek modern yönetim yaklaşımlarının uygulanmaya konulması,
- Vergi, enerji ve diğer teşviklerden yararlanmalarının sağlanması için bürokrasinin en aza indirilmesi,
- Altyapı (organize sanayi bölgeleri, ulaşım, vs.) imkanlarının artırılması,
- KOBİ'lerin sürekli faydalanabileceği eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi,
- KOBİ'lerin finansman ihtiyacını karşılamada çağdaş finansman teknikleri olan factoring, leasing, gibi imkanlardan yararlanmalarının teşvik edilmesi gerekir.

Ayrıca Aksaray'daki KOBİ'lerin, Avrupa Topluluğu'ndan Türkiye'deki KOBİ'lere yapılması öngörülen yardım paketinden yararlanabilmeleri için bir an önce harekete geçilmesi gerekir.

KAYNAKLAR

ALPUGAN, O., *Küçük İşletmeler*, Der Yayınları, Adalet Matbaacılık, Ankara 1994.

YILMAM, M., *KOBİ'lerin Lokomotif Gücü*", Girişim Dergisi, s.8.

1998 Yılı Aksaray İli'nin Yıllık, Sanayi, Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor.

Aksaray Valiliği Kültür Sanat ve Aktüalite Dergisi, Sayı:1, 1999.

Aksaray Valiliği Kültür Sanat ve Aktüalite Dergisi, Sayı:3, 2000.

Aksaray İli'nin Ekonomik Gelişimi, İktisadi Araştırma Vakfı Semineri, Aksaray 1999.

Onbin Yıllık Kültür Şehri Aksaray, Aksaray Valiliği Yayını, T.Ş.O.F. Plaka Matbaacılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., Ankara 2000.

GÜNTEKİN, O., *"KOBİ Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri Koordinasyon Projesi"*, Girişim Dergisi, Sayı:8.

AKSOY, S.E., *"KOBİ'lerin Sorunları ve Çözüm Önerileri"*, Girişim Dergisi, Sayı:8.

SARIASLAN, H., *"Türkiye Ekonomisi'nde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler"*, TOBB Yayın No: Genel 309, Ankara 1996.

Devlet Planlama Teşkilatı Bülteni.

CEYLAN, A., *Finansal Teknikler*, 2.Baskı, Etkin Kitabevi Yayınları, Bursa 1995.

CEYLAN, A., *Küçük İşletmelerin Finansal Yönetimi ve Bursa Bölgesi'nde Bir Uygulama*, Bursa ,1992.

SENEÇİE, J., *"Marketing of Small Enterprises 1"*, Small-And Medium-Size Enterprises in Developing Countries, Research Centre for Cooperation with Developing Countries, Belgrad.

RİDİNGER, R., *Financing As Key Problem of SME Development*, METU Press, Ankara 1995.